

Математична формалізація процесу здійснення нагляду за банківською діяльністю враховує побудову аналітичних співвідношень, які відображають взаємозв'язки між станами системи на кожному з етапів її реалізації.

Отже, на основі концептуального дослідження механізму проведення нагляду в системі забезпечення фінансової безпеки комерційних банків даний процес може бути відображений за допомогою побудови графа переходів станів цієї системи.

Підбиваючи підсумок, необхідно зазначити, що розроблений підхід до проведення банківського нагляду на основі побудови графів переходів станів даної економічної системи та їх математичної формалізації надає можливість:

- чітко ідентифікувати послідовність складових етапів здійснення банківського нагляду;
- визначити рівень поточного стану фінансової безпеки банку, якому відповідає певний блок станів переходу системи банківського нагляду;
- виявити напрямки, які потребують корегувань з боку менеджменту комерційного банку;
- перевірити дієвість вжитих НБУ заходів щодо фінансового оздоровлення банківської установи.

Зазначені аспекти аналізованої моделі дають можливість забезпечити високий рівень фінансової безпеки комерційного банку.

*О.Г. Головко,
Харківський інститут банківської справи
Університету банківської справи НБУ*

ОСНОВНІ РІЗНОВИДИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ РОЗВИТКУ БАНКІВ

Умови економічної глобалізації загострюють питання забезпечення в кожній країні стабільного економічного розвитку, який значною мірою залежить від стабільності банківського сектора. Ця залежність виникає зі специфічної ролі банків, яку вони відіграють у сфері трансформації ризику, фінансування інших суб'єктів та здійснення платежів. Стабільність банківського сектора є основою для стійкості економічної системи держави: вклади, депоновані в банках, разом із капіталом характеризують інвестиційні можливості економіки; надані кредити визначають ринковий попит; грошовий характер більшості розрахунків є приводом того, що банки не лише мають вплив на дієве функціонування грошового обороту, а й впливають на перебіг економічних процесів.

Стабільність банківського сектора також є важливим фактором для стабілізації курсу грошової одиниці.

Забезпечення стабільності банківської системи вимагає здійснення певних заходів, одним з яких є забезпечення стабільності кожної окремої банківської установи та надання їй можливості виконувати свої зобов'язання без перешкод та зовнішньої допомоги.

У вітчизняній та іноземній економічній літературі поки що немає єдиного підходу до визначення фінансової стабільності банку, що призводить до ототожнення його з іншими економічними категоріями та ускладнює аналіз критеріїв, складових, а також характеристику сутності даного поняття.

Фінансова стабільність банку є достатньо фундаментальним поняттям, яке більш за інші відображає основні тенденції розвитку банківського сектора.

Пропонуємо розглядати поняття “фінансова стабільність банку” як можливість зберігання рівноважного стану протягом деякого часу, проявом чого слід вважати припустиме відхилення від лінії тренда обраного показника в часі, за яким і визначається збалансований стан банку.

Не менш важливим є й узагальнення відміченої стабільності, яке, на нашу думку, доцільно розглянути з погляду зміни відповідних індикаторів банківської діяльності в часі. Відповідно до цього множинність можливих станів стабільності банку може визначатися:

- стабільним розвитком, що узагальнюється загальним зростанням обраного показника банківської діяльності в розрізі окремого напрямку такої діяльності;
- стабільним здійсненням основних функцій, покладених на процес або об'єкт, які розглядаються (інакше кажучи, стабільне функціонування банку та здійснення ним банківської діяльності), що узагальнюється, наприклад, незмінністю досліджуваного показника в часі;
- умовно-стабільним функціонуванням у припустимих межах або на граничній межі дозволених параметрів з погляду основних функцій, покладених на процес або об'єкт, що розглядаються. Прикладом останнього з погляду банку може бути його функціонування під час дії жорстких обмежуючих правил здійснення основної діяльності (тобто в умовах тимчасової заборони із дострокового повернення депозитів).

Разом з цим різновиди стабільності банку можна узагальнити в розрізі окремих напрямів банківської діяльності за різними показниками. Можна говорити про фінансову стабільність розвитку банку за окремим напрямом банківської діяльності та про загальну фінансову

стабільність розвитку банку, яка визначається як підсумок розвитку банку за інтегральним показником банківської діяльності.

Виходячи з того, що інтервал часу, на якому досліджується обраний індикатор стабільності банків, може бути різним, варто вказати на так звану фінансову стабільність розвитку банків у короткостроковому, середньостроковому та довгостроковому періодах. Зокрема, враховуючи реальні умови розвитку вітчизняних банків, на нашу думку, таким короткостроковим періодом доцільно обрати рік, середньостроковим – період, більший за рік, тривалістю до трьох років, довгостроковим – більший за три роки.

Якщо ж розглянути безперервність стабільно позитивного розвитку банків на основі можливої варіації абсолютних значень досліджуваного показника та темпів їх зміни, що розкриває відповідну стабільність, то можна виділити так звану:

- помірну фінансову стабільність розвитку банків, яка визначається припустимим зменшенням абсолютних значень досліджуваного показника та темпів їх зміни на аналізованому інтервалі часі при загальній тенденції зростання такого показника;
- постійну фінансову стабільність розвитку банків, яка визначається лише зменшенням темпів зміни абсолютних значень досліджуваного показника на аналізованому інтервалі часі при загальній тенденції зростання абсолютних значень такого показника;
- прискорену фінансову стабільність розвитку банків, яка визначається загальним зростанням абсолютних значень досліджуваного показника та темпів їх зміни на аналізованому інтервалі часі.

Отже, визначення сутності фінансової стабільності розвитку банку та сукупності банків з погляду об'єднуючих ознак розкриття такої сутності дає можливість підкреслити двоїстий характер діяльності банків та розглядати різні прояви фінансової стабільності банку (ів) за однаковим підходом.

*К.В. Гончарук, аспірант
ДВНЗ “Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана”*

НАПРЯМИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

За останні роки на ринку банківських послуг виникла досить складна ситуація, яка була спричинена недовірою населення до банків та панічними настроями з приводу неповернення коштів, вкладених на депозитні рахунки фізичними особами. Нестабільність на світових фінансових ринках, нестабільність національної валюти, припинення